

A Csodacsatár 1957. szeptemberi bemutatójának meglehetősen csöndes beharangozásával összevetve különösen hangosnak tűnik az a csinnadratta, amely a korábban mindössze néhány dokumentumfilmet jegyző Varasdy Dezső első játékfilmjét már a forgatás megkezdésétől fogva kísérte egészen az ugyanennek az évnek az államszocialista szórakoztatóipar által is kitüntetetten kezelt decemberi ünnepi időszakára kitűzött premierig. Keleti Márton szatírájának alkotásfolyamata persze volt annyira terhelt a vele egyidejű politikátörténeti eseményekkel (1956 nyarán lett kész a szereplők között Puskás Ferencsel és Kocsis Sándorral), hogy a végül moziba kerülő változat (Öcsi és Kocka jelenetei kivágva és újratorgatva az Öreggel, vagyis Hidegkuti Nándorral) genezisének inkább akarják elfedni, mintsem reflektorfénybe állítani. Míg Keleti filmjét (legalábbis annak első változatát) tulajdonképpen megörökölte az épp berendezkedő Kádár-rendszer, addig a *Nehéz kesztyűk* már olyannyira az új éra „gyermeké” volt, hogy nem is a Hunnia Filmstúdióban, hanem az ekkor induló Budapest Filmstúdióban készült. A Film, Színház, Muzsika 1957. június 14-én adta hírül, hogy „július első napjaiban megkezdik a *Nehéz kesztyűk* forgatását. A főszerepet – saját magát – háromszoros ökölvívóbajnokunk [sic!], Papp László alakítja.”¹ A munkálatok haladásáról szóló képes tudósítások júliusban és augusztusban föl is bukkantak a sajtóban, s ekkor már a részletesebb szereposztás is kiderült: „Rajz János játssza Adler Zsigát, Papp László edzőjét, [...] Papp László édesanyját Orsolya Erzsébet, feleségét Kun Magda játssza. A filmen végigvonul Papp László karrierje. A finálé: Papp László harmadszor is megnyeri az olimpiai bajnokságot és a harmadik olimpiai aranyéremért a felesége fiúgyermekkel ajándékozza meg.”² Fölöttébb tanulságos, hogy mindkét idézett kedvcsináló cikkben egymásba csúszik szerep és szereplő identitása, s noha ezt írhatnánk annak számlájára, hogy az újdonságok ekkor még nem ismerhették a kész alkotást, kétségtelen, hogy a film sztorija és a főszereplőt alakító ökölvívó pályájának alakulása zavarba ejtő párhuzamosságokat mutat – fejen találta a szöveget az egykori kritikus, amidőn ekképp fogalmazta meg kifogását: „[m]űfajilag [n]em tudták eldönteni: életrajz-film csináljanak-e vagy vígjátékot”.³

Az ötvenes évek magyar filmgyártásában akadt rá példa, hogy sportolók saját magukat alakítva jelentek meg a vásznon, ahogy arra is, hogy kitalált karakter bőrébe bújva fiktív történet résztvevőivé váltak (ez akár egyazon filmben is megeshetett, pl. az 1951-es *Civil a pályán*-ban, melyben míg pl. Papp László, Keleti Ágnes vagy Gyarmati Olga saját nevét viseli, addig Szusza Ferenc a futballista-esztergályos Teleki Jósikát játssza), abban a tekintetben viszont Varasdy kétségtelenül új dramaturgiai megoldást választott, hogy Papp Lászlóval annak az Ács Lászlónak a szerepét játszatta el, akinek a filmben megjelenített ökölvívó pályafutását a szerzők döntőrészt az őt alakító sportoló karrierjéből emelték át – amit pedig maguk hoztattak, az – az egyöntetűen negatív kritikái fogadtatás tanúsága szerint – még a nem épp derűs '57-es esztendő várakozásait is alulmúlta. Ahhoz képest, hogy az edző-sportújságíró Peterdi Pál novellájából egy a rendezőt is magában foglaló, négy fős csapat írta a forgatókönyvet (köztük olyan, már a 2. világháború előtt játékfilmes rutint szerző alkotóval, mint Kolozsváry Andor), a végeredmény az Esti Hírlap ítése szerint „gyermetegen naiv”⁴ lett – ami már csak azért is lesújtó értékelés, mert ha van hely, ahol nem kifizetődő a naivitás, az a bokszt ring és környéke. A film introjában a totál plánnal mutatott ökölvívó mérkőzésre úszik rá a stáblista, amelyet böngészve egyfelől bizakodhat a néző, hogy a sportjelenetek színvonalasak lesznek (lévén a kor ismert magyar ökölvívói olvashatóak rajta –

* A tanulmány létrejöttét a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatói Ösztöndíja támogatta.

1 K. J., *Hogy több magyar film legyen a Budapest Filmstúdió terveiből*, Film – Színház – Muzsika, 1957/5., 12.

2 Pat, *Nehéz kesztyűk*, Érdekes Újság, 1957/35. (augusztus 31.), 24. A Népakarat szeptember 25-én a sporthírek között közölte, hogy Papp László „befejezte a filmben való szereplését és újra edzésbe állt”.

3 Bán Róbert, *Nehéz kesztyűk. Új magyar filmvígjáték*, Népszabadság, 1957. december 24., 4. Ehhez annyit hozzátehetünk, hogy a filmben éppúgy nincs jellem-, mint ahogy helyzetkomikum, sem egyéb forrása a humornak, így aztán különösebb érvelés nehéz lenne hozni amellell, hogy vígjátékról van szó.

4 T. Polgár István, *Nehéz kesztyűk*, Esti Hírlap, 1957. január 10., 2.

bennük aztán nem is kell csalatkoznunk), másfelől biografikusság és kitaláltság tekintetében már szerep és „színész” nevének összetársításában megmutatkozik az a (termékennyé nem váló) eldöntetlenség, amelyre fentebb már utaltam. A főszerepet alakító olimpiai bajnok és karaktere keresztneve azonos, aminek nem meglepő módon az lesz a következménye, hogy a filmben őt leginkább Laciként emlegetik, edzőjének csak keresztneve van, mely megegyezik a Papp Lászlót 1946-tól trenírozó Adler Zsigmondéval (aki maga is felbukkan a stáblistán a sportjelenetek felelőseként), Bene László egy 1957-ben kifejezetten homofonikusan ható karakternév (Petrusovszky) mellett tűnik föl, ráadásul utána jön a listán a „lengyel edző” – az a néző, aki maga elé tudta idézni az 1949-ben nehézsúlyban Európa-bajnokságot nyert magyar boksizó testalkatát, annak szükségképpen juthatott eszébe erről a párosításról (Bene mint Petrusovszky) a Papp-pal 1956-ban két emlékezetes mérkőzést vívó Pietrzykowski (mind Bene, mind a lengyel kifejezetten magas és erős volt). S aztán ahogy elindul a film története, kiderül, hogy a kétszeres olimpiai bajnok Laci harminc esztendő (Papp 1926-ban született), aki arra készül, hogy nyolc hónap múlva megnyerje harmadik olimpiai aranyát. A film színre vitt ideje ez a nyolc hónap, a történeteséma ennek megfelelően sokkal kevesebb elemből áll össze, mint azoknak a klasszikus hollywoodi bokszyfilmeknek az esetében,⁵ amelyek egy-egy sportoló kvázi-teljes pályafutását kihagyásokkal, sűrítésekkel igyekeznek megjeleníteni (épp 1956-ban készült a *Somebody Up There Likes Me* Rocky Grazianóról Robert Wise rendezésében). A *Nehéz kesztyűk* főhősének fölemelkedését nem látjuk, csupán annyit, hogy első veresége után lelki válságba kerül, melyből szerető családja és leleményes edzője ragadja ki, hogy aztán újra felüljön az amatőr bokszy váltósúlyú trónjára. A film írói voltaképpen azzal a dramaturgiai ötlettel dolgoztak, mely közismert sporttörténeti eseményeket kitalált kauzális-metonimikus láncolatba rendezi. Nézzünk erre néhány példát! A bonyodalom kiindulópontja, hogy Ács edzője (aki úgy dönt, nem is tart vele) rosszállása ellenére, felrúgva az olimpiai fölkészülés edzéstervét, hallgatva a Bakonyi nevű sportvezető javaslatára elindul arra a külföldi túrára, melynek első állomása Varsó (s onnan az útiterv szerint irány Nyugat-Európa), ahol elszenvedi pályafutása első vereségét Tadeus Petrusovszkytól. Bakonyi a sematikus szocreál szabotázsfilmek kilúgozott intrikus karaktere (ennek megfelelően neki csak családneve van, ahogy a *Civil a pályán* törölmetszett szabotórének, Bogdának is), aki már nem a hanyatló nyugat ügynöke, nincsenek politikai ambíciói, ideológiai preferenciái, sem különösebb anyagi mozgatórugói – motivációiról annyi derül ki, hogy Áccsal szemben a fiatal Szabó Gusztit preferálja, őt akarja kivinni az olimpiára, s a külföldi túrát azért forszírozta, hogy világossá váljon, Ács már nem bírja a sorozatmérkőzéseket. Mondhatnánk, mint csöppben a tenger, úgy mutatkozik itt meg az egész film koncepciójának gyöngesége. Mert hát – haladjunk visszafelé – vajon hogy bizonyította az első (!) mérkőzésen elszenvedett kiütés Bakonyi meggyőződését? Mennyire tűnik hitelesnek, hogy az edző nyolc hónappal az olimpia előtt már nem tartja jó ötletnek a nemzetközi összecsapásokat, ha tudjuk, hogy Papp 1956 tavaszán többek között Helsinkiben, Stockholmban és Berlinben is bokszolt? Milyen elemekből áll össze ez a dramaturgiai k.o.? Forrásként van egyfelől Papp karrierje során elszenvedett második veresége 1956. szeptember 9-én (vagyis a melbourne-i játékon való szereplése előtt szűk három hónappal) Varsóban, ellenfél Zbigniew Pietrzykowski.⁶ Tudjuk azt is, hogy ezen a meghívásos tornán sportvezetői nyomásra (azzal vádolván a sportolót, hogy az csak nyugati szereplést vállal, s Lengyelországba azért nem akar menni, mert ott nem lehet értékes árucikkeket beszerezni), de edzői és orvosi tanács ellenére vett részt Papp, mivel még nem nyerte vissza erejét tüdőgyulladás után.⁷ A filmben Ács azt veti szemére edzőjének, hogy reumás, fáj a dereka, azért nem akarja vállalni a túrát. Most nem is az érdemel figyelmet, hogy egyébként Adler kint volt Varsóban, sokkal inkább az a megfordítás, mely a Zsiga nevű edzőt afféle otthon ülő, kényelmes öregembernek láttatja, miközben Adler Zsigát a magyar kommunista sportvezetés

5 Ehhez vö. Leger Grindon, *Body and Soul. The Structure of Meaning in the Boxing Film Genre*, Cinema Journal, 1996/4., 54–69.

6 Papp Lászlónak a varsói tornán ez a második mérkőzése volt, előző napi ellenfele az első menetben föladta a küzdelmet – a filmben nincs utalás arra, hogy nem a Petrusovszky elleni meccs nyitotta a túrát.

7 Vö. ifj. Papp László, *Édesapám, Papp Laci. Harc ringen belül és kívül*, Tinta, Budapest, 2004, 57.

reakciónak tekintette, disszidálásától és (föltételezett) nyugati kapcsolataitól félték, ezért visszatérően igyekeztek megakadályozni, hogy külföldre utazzon – a legismertebb eset 1955-ben történt, amikor nem engedték ki Nyugat-Berlinbe az Európa-bajnokságra, cserébe Papp sem utazott. Az is megfordításnak tekinthető, hogy Ács sejtetően azért indul el a külföldi túrára, mert Bakonyi többek között a nyugat-európai vásárlási lehetőségekkel csábítja (Ács itt igazolni látszik azt a vádat, amellyel Pappot – saját állítása szerint – igaztalanul illették),⁸ ráadásul a „túra” nyilván az Aranycsapat külföldi útjainak emlékeztetét is inszinuáló módon fölidézi, amennyiben azt a film egyetlen negatív szereplője szervezi. Mivel a filmben nincs szó Ács betegségéről, s ahogy láttuk, a Bakonyi-féle értelmezés („sorozatterhelés”) teljes nonszensz – magyarázat nélkül marad a vereség, pontosabban arra történik csupán utalás, hogy a versenyző nem kapott megfelelő edzői támogatást. Azt, hogy Bakonyi azért igyekszik sabotálni a váltósúlyú Ács olimpiai indulását, hogy helyet csináljon a félnehézsúlyú Szabónak, szintén a történetvezetés logikai bukfencei közé sorolhatjuk – életszerű, hogy egy sportvezető egy elszenvedett vereség miatt nem akarja kivinni az éremesélyes címvédőt, inkább egy másik súlycsoportban indít egy zöldfülűt, s a szövetség elnöke (Feri bácsi) ehhez asszisztál? Persze az is lehet, hogy ezt a mozzanatot is a fonákjáról kellene megvizsgálnunk, s mintegy annak az esetnek az inverzeként értenünk, hogy Papp 1955-ben egy biztos Eb-éremről mondott le azzal, hogy idehaza maradt, alaposan magára haragítva ezzel Kutas István kommunista sportfunkcionáriust (sportolói és sportvezetői döntés cserél így helyet). Reális és kifundált úgy tűnik itt át egymáson, hogy utóbbi egy pillanatra sem képes az autentikusság jegyét magára öltetni – mondhatnánk persze, hogy a *Civil a pályán* plakatív szereplői sem voltak szemernyi sem hitelesebbek, de legalább ott még a mindent átítató propagandisztikusság a karakterizációra, a történetvezetésre és a műfaji sémákra is magyarázattal szolgált, a *Nehéz kesztyűk* esetében viszont egyszerűen a kiagyalt alulmarad azoknak a valós eseményeknek a súlyával szemben, amelyeket legtöbbször szándékosan, olykor (talán) szándéktalanul is fölidéz. A már többször említett inverzió legegyszerűbb példái közé tartozik, hogy a filmben visszatérően azzal a becenévvel illeti Zsiga Ács Lacit (Veréb), amelyen Papp Laci szólította Adlert (edző és sportoló fölcserélése). Azt az ötletet, hogy Ács azzal zúzza össze Bakonyi érveit, hogy az általa favorizált s magasabb súlycsoportban induló Szabót a csapatbajnokságon kiütéssel legyőzi, szintén a szereplőként fölléptetett ökölvívők pályafutásából kölcsönözték az írók: 1947. november 29-én a Csepel–BVSC csapatbajnoki mérkőzésen Papp az utóbbi egyesület versenyzőjeként a nála jóval nehezebb (ahogy említettem már: a filmben lengyel ellenfelét alakító) Benét ütötte ki az első menetben – Ács természetesen maga is a Vasutas színeiben hajtja végre ezt a bravúrt.

A korábban szóba hozott, a *Nehéz kesztyűkkel* kortárs klasszikus amerikai sportfilmben az életrajzi drámák szabályait követve a Rocky Grazianót alakító Paul Newman éppúgy megtörtént mérkőzéseket „játszik” újra (pl. a Tony Zale elleni második meccset), ahogy szűk harmadfél esztendővel később Robert de Niro Jake LaMotta bőrébe bújva a *Dühöngő bikában* (többek között a „Valentin-napi vérengzés” néven elhíresült hatodik összecsapását Sugar Ray Robinson ellen). Ahogy láttuk, a magyar szerzők nem ezt az utat látták üdvösnek: ők a Papp Laci alakította Ács Lacit üttették ki Varsóban Petrusovszkyval a 3. menetben, fölidézve, de nem pontosan követve Papp és Pietrzykowski első küzdelmét (melynek 2. menetében TKO-val győzött a lengyel). Amikor Ács harmadik olimpiájának alakulástörténetét látjuk a vásznon, a nyolc tagú váltósúlyú mezőny névsorában egy olyan is fölbukkan (Torres), aki olyannyira részt vett Melbourne-ben, hogy Papp ellene vívta a döntőt – a filmben őt Petrusovszky győzi le az elődöntőben, míg a lengyelt Ács üti ki a döntőben, újfent idézve, de nem újrajátszva Papp és Pietrzykowski pontozással végződött olimpiai elődöntőjét. Mindez és a filmnek a továbbiakban vizsgált mozzanatai emlékeztetőtörténeti szempontból leginkább azért érdemelnek figyelmet, mert arra engednek következtetni, hogy az alkotók egyszerre igyekeztek kihasználni Papp László hírnevét, kvázi-dramatizált formában emléket

8 „Az egyik vezető meg azt vágta a képembe, hogy azért nem akarok Lengyelországba menni, mert szegény ország. Csak huzatot, meg náthát lehet kapni náluk. Ezen nagyon bepipultam, mert én sose üzleteltem és soha nem az volt a kiutazási szempontom a külföldi utak esetében, hogy milyen szajrét lehet hazahozni.” *Uo.*

állítani rekordnak számító harmadik olimpiai győzelmének (ez először neki sikerült az ökölvívás történetében) és a játékfilm nyújtotta fikciós keretek között leválasztani róla mindazt, amit nem volt ildomos megmutatni 1957-ben. Annak, hogy miért nem játszhatta el Papp László önmagát, sejtetően nem más volt az oka, mint annak, hogy 1957-ben már nem lehetett bemutatni *A Csodacsatár* eredeti változatát Puskással és Kocsissal. Papp László hiteles története akkor azért nem kerülhetett vászonra, mert a melbourne-i olimpia elválaszthatatlan a magyar forradalom kitörésétől és vérbe fojtásától⁹ – aligha kerülheti el bárki figyelmét, hogy míg Ács karrierjének több állomása is konkrét városhoz (pl. Párizshoz, Rómához, Varsóhoz) kötődik, az nem derül ki a filmben, hogy hol és mikor rendezik az olimpiát; az alkotók nem áthelyezték egy másik helyszínre az eseményt, hanem egyszerűen üresen hagyták ezt a kronotoposzt. Ennek aztán az lett a hatása, hogy míg a film sportjelenetei hol többé, hol kevésbé módosított idézetnek hatnak, addig a megjelenített történeti környezetről ez nem mondható el. Hogy afféle metafiktív kiszólást vagy egyszerű cenzurális kényszert véljünk-e fölfedezni abban, hogy Ács a feleségétől az otthon nyújtotta meghitt, békés atmoszférában így búcsúzik: „Figyelj, most elmesélem neked, hogy lesz: utazás, fogadás, megnyitó – egyik olyan, mint a másik. Erről nem is beszélek” (1:17:50-1:17:55), s abban, hogy aztán a vágás révén, ami mintegy végre is hajtja a kihagyást-elhallgatást, a következő jelenet már az olimpia helyszínén játszódik, nem biztosan eldönthető, annyi azonban megkockáztatható, hogy épp ezek a mozzanatok emlékeztethetnek minket arra, hogy a főszerepet alakító sportoló kiutazása a harcok dúlta Budapestről legkevésbé volt olyan, mint korábban bármikor. Az, hogy a film íróinak fantáziájától ebben a vonatkozásban is csupán annyi telt, hogy azt a tényt, hogy a november elején a magyar olimpiai küldöttség nagy részével Prágában rostokoló Pappnak nem voltak ökölvívó edzőtársai, ami nyilván nem szolgálta a formába lendülését, úgy használták föl a filmben, mintha Bakonyi fondorlata miatt nem akadt volna senki a kiutazás előtt idehaza, aki hajlandó lett volna vele kesztyűzni, különösebb kommentárt már nem igényel.

A dekontextualizálásnak persze megvan a maga ára, melyre már a korabeli kritikusok is fölhívták a figyelmet – egyikük azt írja, „[v]alahogy időtlenné válik a történet, s ez nem tesz jót neki”,¹⁰ míg egy másik kérdéseket sorjázta: „mikor játszódik ez a film, milyen társadalmi rendben? Erre ugyanis pusztán a Papp László–Ács László analógia jelent utalást, a filmből egyébként nem nagyon derül ki. Kik ezek az emberek tulajdonképpen, akik a történet szereplői? Mi a foglalkozása annak az Ács Lászlónak, aki amatőr sportoló létére ilyen magas életszínvonalat ért el?”¹¹ A polgári ízléssel berendezett, tágas belső kétszintes (!) lakás hatalmas foteljében elnyúló, mutatószabású háziköntöst és elegáns körömcipőt viselő Ácsné fehér dizájner telefonnal az ölében jobban emlékeztet a Horthy-korszak filmiparának díváira, mint bármelyik női karakterre, akit az ötvenes években addig magyar filmben látni lehetett, mint ahogy a férje – aki házassági évfordulós ajándékként egy korabeli havi magyar átlagkeresetet költ – által vezetett Mercedes sem volt épp állandó eleme sem a korszak honi mindennapjainak, sem az ábrázolt tárgyiasságok kelléktárának.¹² Az, hogy a filmben színre vitt emberi viszonyok teljes mértékben érintetlenek bármiféle politikai körülállástól, azon túl, hogy szintén a harmincas évek népszerű alkotásaira emlékeztet, radikális változást jelentett az ötvenes évek korábbi sportfilmjeihez képest. Míg az 1951-es *Civil a pályán*-ban kulcsszerepet játszik a sztahanovistából katonatisztté váló, a párt megbízottjaként a munkások sportéletét szervező kvázi-apafigura Dunai, *A Csodacsatár*-ban pedig egyenesen az államhatalom

9 Tehát nem azért, mint amit a sportújságíró filmíteszek föltételez(het)tek: „Szerintünk a film alkotóinak fogalmuk sincs Papp László igazi jelleméről, a magyar sportélet szervezetéről, a nemzetközi sportérintkezés formáiról, az ökölvívás belső érdekességeiről.” Sz. J. – N. Gy., *Film és valóság. Miért nem sikerülhetett jobban a Nehéz kesztyűk című film?* Népsport 1958. január. 20., 2.

10 Kürti László, *Uj magyar film: Nehéz kesztyűk*, Film – Színház – Muzsika, 1957/33. (december 27.), 19.

11 Bán, *Nehéz kesztyűk*, 4.

12 A Gulyás-fivérek készítette portréfilmben Marosán György azzal magyarázza, hogy 1956 decemberének végén engedélyezte, hogy Papp hivatásos bokszolóvá válhasson, hogy szerényebb körülmények között élt háromszoros olimpiai bajnokként, mint az ökölvívó szövetség elnöke, akivel ellentétben pl. nem volt gépkocsija. Vö. Gulyás Gyula – Gulyás János, *Pofonok völgye, avagy Papp Lacit nem lehet legyőzni*, Hunnia Filmstúdió – Balázs Béla Filmstúdió, 1981, 0:50:24-0:51:15.

megszerzésére irányuló „mesterterv” része a futballválogatott sikeressé tévése, addig a *Nehéz kesztyűk* legmagasabb rangú sportvezetője a jovialis, csokornyakkendő, háttérbe húzódó Feri bácsi, akinek éppen úgy nincsenek politikai-ideológiai megfontolásai, ambíciói, mint senki másnak a történetben. Budapest utcáin (a rossz hírű külvárosi csehó kivételével, ahol Rejtő Jenő kocsmai verekedői kelnek életre) csupa jól öltözött állampolgár sétál, akik a filmhíradóból értesülnek a legújabb divatról. A tér hasonlóképp depolitizált, mint az olimpiai formaruha, mellén a magyar trikolorral és az olimpiai ötkarikával (se Kossuth-címer, ahogy Melbourne-ben, se vörös csillagos címer, ahogy előtte és utána) – tényleg egyetlen sportolót sem látni (sem a ringben, sem a futópályán, sem az edzőtáborban pihenne) beazonosítható politikatörténeti korszakhoz kötődő jelet viselve. Két olyan elem ugyanakkor biztosan van a filmben, ami megakadályozza, hogy azt hihessük, Ács Lacival visszarepültünk a szintén Kolozsváry Andor által írt *Sportszerelem* (1936) korába: egyfelől főhősünk feleségével együtt a rendkívül leleményes elnevezéssel bíró November 7. motorcsónakkal látogatja meg a sporttársakat, másfelől az olimpia telefonközpontjában működik orosz nyelvű részleg (tudjuk, a Szovjetunió 1952-ben Helsinkiben szerepelt először a nyári játékokon).

Miképp az elutazás, úgy a hazatérés során sem történik semmi rendkívüli – erre enged következtetni, hogy Ács ugyanúgy kerül vissza az olimpiai döntő után otthonába, ahol felesége ugyanabban a fotelben ülve fogadja, amelyből útnak eresztette, ahogy eljött onnan: vágás-kihagyás segítségével. Amiként nem kerül(hetet)t be a filmbe semmi abból, ami közvetlenül az olimpia előtt történt Magyarországon, éppen úgy nem válik témává a magyar olimpiai küldöttség széthullása. Az, hogy Ácsot az olimpia ideje alatt egy a magyart idegen akcentussal beszélő férfi (Ács értelmezése szerint: Mr. Lucifer) üzleti ajánlattal akarja rávenni, hogy ne térjen haza a verseny után, nem mond el semmit arról, 1956. december 18-án miért nem volt rajta közel félszáz magyar sportoló és edző az olimpiai küldöttséget Milánóból hozó vonaton. Az inszINUÁLÓNAK szánt utalás ráérthető persze azokra, akik Ausztráliából vagy épp Ausztriából (ahogy az Aranycsapat „disszidensei”) nem tértek haza – de a film ennyiben is hagyja a témát. Pappnál persze aligha játszhatta volna el bárki a hazafit autentikusabban, amennyiben az olimpiáról visszatérő magyar sportolók között ő volt az egyik legsikeresebb (Kárpáti Rudolf a 3. és 4. aranyát is megszerezte Ausztráliában) és a legnépszerűbb (jellemző, hogy a Sport 1956. december 20-i számának címlapján a hazaérkezésről beszámoló riportban Székely Éván kívül ő kapott csak – az úszónőnél lényegesen nagyobb – fényképet). Túlzás lenne ugyanakkor azt állítani, hogy a *Nehéz kesztyűk* a hazatérés filmje, a jönni vagy maradni dilemmája már csak azért sem tud kiéleződni benne, mert Ács esetében minden az előbbi mellett szól: gyönyörű felesége, az olimpia idején született gyermeke, szerető édesanyja, irigylésre méltó életkörülményei – ezekhez képest súlytalan marad az a teljesen körvonalazatlan üzleti ajánlat, melyet kint kap, csakúgy, mint a film egésze azzal a „nyersanyaggal” összevetve, melynek minden drámaisága (vagyis a bokszejelenetek kivételével jóformán összes olyan eleme, mely mozivásznonra érdemes lett volna) áldozatul esett az emlékezetpolitika oltárán.